

IMPRESS

Voorbij het levensbeschouwelijke conflict: religie en vrijzinnigheid in de Belgische medische pers (1840-1914)

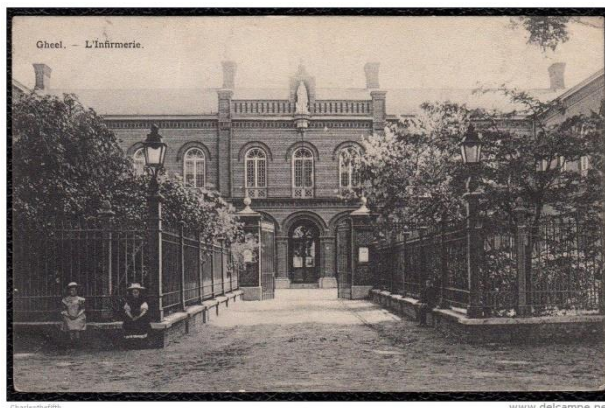
DUUR
15/04/2017 – 15/04/2021

BUDGET
496.691 €

PROJECT BESCHRIJVING

Het project vertrekt vanuit twee hoofddoelstellingen die de nadruk leggen op het wetenschappelijk potentieel van 19e-eeuws medisch erfgoed en een stimulans bieden voor toekomstig (digitaal) onderzoek. Door het digitaliseren van een corpus van drie belangrijke medische tijdschriften, uitgegeven tussen 1840 en 1914 (Bulletin de l'Académie Royale de Médecine de Belgique; Journal de Médecine, de Chirurgie et de Pharmacologie; Journal des Sciences Médicales de Louvain), fungeert het project in de eerste plaats als een laboratorium en een methodologisch model voor zowel de digitalisering als de digitale analyse van historisch wetenschappelijke teksten. Ten tweede zal interdisciplinair doctoraatsonderzoek focussen op levensbeschouwelijke conflicten, en meer in het bijzonder op de rol van religie en vrijzinnigheid in de 19^e-eeuwse geneeskunde. Op basis van inzichten in en benaderingen uit de medische geschiedenis, de geschiedenis van religieuze en politieke ideeën en de taalkunde zullen de onderzoekers text mining en linguïstische methodes hanteren.

In functie van de tweede doelstelling zal het project de rol en de latere herinnering van levensbeschouwelijke conflicten in de 19^e-eeuwse Belgische geneeskunde herzien. Terwijl de Belgische politieke geschiedschrijving de fundamentele rol van levensbeschouwelijk conflict in de 19^e-eeuwse maatschappij heeft beklemtoond, is de rol van levensbeschouwelijk conflict amper bestudeerd binnen de geschiedenis van de Belgische geneeskunde. Het voornaamste beeld dat naar voren komt in de hedendaagse herinnering is er een van het medisch beroep als een bijna homogeen liberaal en antiklerikaal blok dat zijn identiteit ontleende aan polemische representaties van de dokter als een moderne plaatsvervanger van de priester. Paradoxaal genoeg waren de meeste artsen in het 19^e-eeuwse België katholiek.

Postkaart: Geel - Infirmerie, het centrale ziekenhuis van de staatskolonie, gebouwd in 1862

Om de positie van artsen in de publieke herinnering van het levensbeschouwelijk conflict te herzien, zal dit project twee reeksen van onderzoeksvragen beantwoorden. Ten eerste zullen in een context van wetenschappelijke uitwisseling de conflictueuze levensbeschouwelijke denkbeelden van katholieke en liberale dokters en hun bereidheid om levensbeschouwelijke meningsverschillen te overbruggen, worden bestudeerd. Om deze vraag te beantwoorden, zal het onderzoek zich toespitsen op vier medische subvelden waar er duidelijk sprake was van levensbeschouwelijke onenigheid: geestelijke gezondheid, gynaecologie, 'familiale geneeskunde' (*médecine de famille*) en volksgezondheid. De tweede set van onderzoeksvragen peilt naar professionele identiteitsvorming en sluit aan bij de recente wetenschappelijke aandacht voor wetenschappelijke personae en academische identiteiten. Concreet zal worden onderzocht hoe en wanneer artsen zowel gemeenschappelijke als levensbeschouwelijk specifieke professionele en/of wetenschappelijke identiteiten ontwikkelden.

IMPRESS

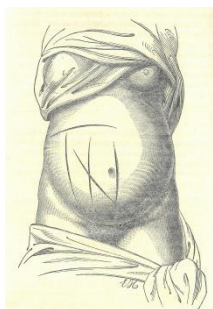

Gent, Hospice Guislain, Dortoir des déments, 1887

Het project zal een reeks van *text mining* en digitale linguïstische tools gebruiken met een focus op het historisch evoluerende gebruik van concepten, argumenten en discursieve strategieën. Specifieke computertoepassingen, in het bijzonder automatische *information retrieval*, zal het mogelijk maken om snel relevante onderwerpen en passages in een groot medisch corpus te detecteren voor verder nauwkeurig onderzoek. Aanvullende *text mining* bewerkingen zullen worden gecombineerd met een hermeneutische analyse van de geselecteerde passages.

Het beoogde project heeft als doel om een goed gedocumenteerd historisch perspectief te bieden op actuele debatten in de velden van volksgezondheid en bio-ethiek waarin religieuze en/of levensbeschouwelijk geïnspireerde breuklijnen heersen. Met de komst van een multiculturele en multireligieuze samenleving staat religieus-levensbeschouwelijke verdeeldheid opnieuw in de aandacht. Bio-ethische kwesties over euthanasie, abortus of de grenzen van medisch onderzoek zorgen voor beroering. In deze debatten blijven herinneringen aan de 19^e-eeuwse 'cultuuroorlog' een rol spelen. Daarom is het belangrijk om deze levensbeschouwelijke breuklijn te bestuderen op een historisch accurate manier die tegelijkertijd toegankelijk is voor de burger vandaag die zich historisch wil oriënteren.

Om de onderzoeksresultaten te verspreiden zal het project ervoor zorgen dat alle onderzoeksgegevens op lange termijn opvraagbaar, toegankelijk en bevattelijk zijn voor academische onderzoekers en een breder publiek. De gedigitaliseerde tijdschriften zullen worden geïntegreerd in BELGICA (KBR Digital Library) en zijn toekomstig thematisch communicatiekanaal gewijd aan tijdschriften (BELGICA Periodicals) waar zoekopdrachten via het ingeven van *full text* en data beschikbaar zullen zijn voor een breed publiek. Het project zal uitmonden in twee doctoraatsverhandelingen, een database, een website met informatie over de gebruikte methodologieën en de onderzoeksresultaten, vijf academische artikelen en een aantal bijdragen over de belangrijkste onderzoeksbevindingen in tijdschriften of nieuwsbrieven van Belgische erfgoedorganisaties en/of bio-ethische organisaties.

Louis Hubert, Cours d'Accouchements, 1869, p. 130

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Kaat Wils
Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven),
Faculteit letteren, Onderzoekseenheid geschiedenis,
Onderzoeksgroep Cultuurgeschiedenis vanaf 1750
kaat.wils@kuleuven.be

Partners

Michèle Goyens
Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven),
Faculteit letteren, Onderzoekseenheid Taalkunde
michele.goyens@kuleuven.be

Frédéric Lemmers
Koninklijke Bibliotheek van België (KBR)
Dienst DIGIT
frederic.lemmers@kbr.be

Joris Vandendriessche
Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven),
Faculteit letteren, Onderzoekseenheid geschiedenis,
Onderzoeksgroep Cultuurgeschiedenis vanaf 1750
Joris.vandendriessche@kuleuven.be

Cécile Vanderpelen
ULB, Faculté de Philosophie et Sciences sociales
cecile.vanderpelen@ulb.ac.be

LINKS

impressmedicaljournals.be